

Светски дан здравља 2021.

„Да градимо здравији свет”



Сваке године 7. априла се обележава Светски дан здравља, као један од значајних датума из Календара јавног здравља. Овогодишњи слоган Светског дана здравља је: „Да градимо здравији свет”.

Доступност здравствене заштите је једно од основних права сваког човека без обзира на пол, расну или верску припадност, социјално или економско стање или политичко уверење. Неједнакости у здрављу представљају значајан јавноздравствени проблем и последица су неједнаких животних могућности, како у породици и локалној заједници тако и на радном

месту. Неке неједнакости у здрављу могу се приписати биолошким разликама или сопственим изборима, док се друге приписују околини и спољним факторима који су изван контроле појединаца. Неједнакости у здрављу могу настати директно као последица друштвено-економских фактора као што су сиромаштво, неправилна исхрана, загађена околина, ризично понашање или индиректно као последица недоступности здравствене заштите. Светска здравствена организација истиче да је унапређење здравља могуће применом здравих стилова живота и смањењем фактора ризика по људско здравље. Једнако је важно развијати здравствени систем који правично унапређује здравствене исходе, чије услуге одговарају потребама корисника, који је финансијски одржив и почива на политици и пракси „неискључивања” тј. доступан је, приступачан и делотворан.

Пандемија болести COVID-19 највише је утицала на оне заједнице које су већ биле угрожене сиромаштвом и ограниченим приступом здравственим услугама, а тиме и на повећање социјалних и неједнакости у здрављу. Ове године Светски дан здравља подсећа на право на здравље за све и позива људе да граде здравији свет. Важно је развијати здравствену политику унутар здравственог система у којој се води рачуна о социјалном, економском и еколошком благостању.

Утицај социо-економских детерминанти на здравље:

- Предвиђа се пораст сиромаштва на глобалном нивоу (први пут у последњих 20 година).
- Смањена је могућност остварења 12 циљева одрживог развоја до 2030. године (свет без сиромаштва, свет без глади, добро здравље, квалитетно образовање, родна равноправност, чиста вода и санитарни услови, доступна и обновљива енергија, достојанствен рад и економски раст, индустрија иновације и инфраструктура, смањење неједнакости, акција за климу, одрживи градови и заједнице, одговорна потрошња и производња, живот под водом, живот на земљи, мир, правда и снажне институције, партнерством до циљева).
- За 60% становништва у појединим земљама нису доступне основне здравствене услуге.
- Више од милијарду људи живи у сиромаштву и лошим хигијенским условима, суочени су са повећаним ризицима ширења корона вируса, оболевања и умирања.
- Постоји разлика од 18 година у очекиваном животном веку између земаља са високим и ниским приходима.
- Према подацима СЗО из 2016. године, више од 15 милиона превремених смрти услед незаразних болести (ХНБ) догодило се у земљама са ниским и средњим приходима.
- Оболевање од рака је чешће код сиромашнијег становништва.
- Стопа смртности млађих од пет година је осам пута већа у Африци него у Европском региону.

Истраживања показују да социјалне детерминанте здравља имају 50% више утицаја на здравље него здравствена заштита или избор начина живота.

Социјалне детерминанте здравља које могу утицати на једнакост у здрављу:

- Зарада и социјална заштита
- образовање
- Незапосленост и несигурност посла
- Услови радног окружења
- Начин исхране
- Услови животне средине
- Рани развој детета
- Социјална инклузија
- Недискриминација
- Приступ здравственим услугама.

Позитивни утицај на социјалне детерминанте здравља од кључног је значаја за побољшање здравља и смањење неједнакости у здрављу. Партнерство владиног са невладиним сектором, боља информисаност целокупног становништва (посебно рањивих група о њиховим правима на здравље), удруживање у остваривању права и помоћ невладиних организација у заштити права могу поставити корисника „у центар” здравственог система – што је приоритет његовог развоја и функционисања.